



provincie
groningen

bezoekadres: Martinikerhof 12

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr: 050 316 49 11

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

GEDEPUTEERDE STATEN

Aan het lid van Provinciale Staten,
mevrouw Mirjam Wulfse

Datum : 22 SEP. 2015
Briefnummer : 2015-38.855/39/A.8, ECP
Zaaknummer : 591959
Behandeld door : Koppert D.W.
Telefoonnummer : (050) 316 4435
E-mail : d.koppert@provinciegroningen.nl
Antwoord op :
Bijlage :
Onderwerp : VVD-statenfractie - schriftelijke vragen inzake subsidie aan
The Silicon Mine, TSM ikv de Regionale Investeringssteun
Groningen 2014

Geachte mevrouw Wulfse,

Op 31 augustus 2015 hebben wij uw vragen ontvangen over het onderwerp
"RIG-subsidie aan "The Silicon Mine" (TSM). Hieronder volgt de beantwoording
van uw vragen.

Allereerst verwijzen wij u graag naar onze beantwoording van uw schriftelijke
vragen omtrent de subsidie aan het project Phoenix (briefnummer 2015-40.780,
zaaknummer 591960), voor wat betreft onze keuze om subsidie(s) onder
voorwaarden te verlenen (vraag nummer 7), iets wat u in deze schriftelijke vragen
nogmaals benoemd.

1. Was het college, vóórdat zij de beslissing over de subsidie nam, ervan op
de hoogte dat TSM in Geleen € 4,25 mio (2,75 mio aan leningen en
1,5 mio aan subsidie) van de provincie Limburg is kwijtgescholden, op
voorwaarde dat als een siliciumfabriek elders een succes wordt, er een
(deel van) de financiering alsnog moet worden terugbetaald? Zo ja, hoe
heeft het College deze wetenschap beoordeeld?

Antwoord: Ja. TSM heeft nooit een geheim gemaakt van de inbreng van diverse
aandeelhouders, inclusief de provincie Limburg voor het realiseren van het project
in Geleen. Door deze financiers, naast de provincie Limburg (ong 15%) werd een
substantieel deel door particuliere investeerders als Essent en DSM ingebracht, is
ook weloverwogen een besluit genomen om het project in Geleen niet verder te
ontwikkelen, en de balans van het bedrijf op te schonen om verdere
projectontwikkeling en inzet van het bedrijf in toekomst mogelijk te kunnen maken.
Het document waarin deze afspraken zijn vastgelegd (de "vaststellers-
overeenkomst") vormt onderdeel van het dossier, op basis waarvan SNN grondig
onderzoek heeft verricht en het subsidieadvies heeft voorbereid. Vanuit
bedrijfsbelang (voor zowel TSM als de financiers inclusief de provincie Limburg)
wordt niet openlijk gesproken over de bedragen, percentages en
terugbetalingsclausule. Dit respecteren wij ook. Wij hebben ons er wel van
verzekerd dat deze afspraken dusdanig zijn vastgelegd dat dit de ontwikkeling van



het project in Farmsum, de demo-fabriek, niet in de weg staat c.q. belemmerd en dat er geen claim gelegd kan worden op onze subsidiemiddelen.

2. *Heeft het college hierover contact gehad met de provincie Limburg? Zo ja, wanneer heeft het contact plaatsgevonden en welke afspraken zijn er gemaakt? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord: De opgestelde vaststellingsovereenkomst tussen enerzijds TSM en anderszijds haar investeerders biedt voldoende informatie over de gemaakte afspraken en voldoende waarborgen dat het ontwikkelen van TSM voorrang heeft boven aflossingen. Onder andere subsidies zijn expliciet uitgesloten van een eventuele terugbetaling en blijven dus in ieder geval binnen de onderneming. Het ministerie van EZ was ook betrokken bij de ontwikkeling in Geleen, en voert nu samen met ons de regeling RIG2014 uit en de toeleiding van subsidieaanvragen. Hierdoor is vanaf het begin af aan een compleet beeld over het bedrijf TSM, het ontwikkelde project te Geleen en het onderscheid met de ontwikkeling in Delfzijl. Wij hebben dan ook bestuurlijk geen rechtstreeks contact gehad met de provincie Limburg voor het beoordelen van de subsidieaanvraag. Op ambtelijk niveau is dit contact er wel geweest.

3. *Hoe kijkt het college naar mogelijke claims die de provincie Limburg gaat leggen?*

Antwoord: Positief. Zoals in de vorige vragen beantwoord, zien wij voldoende waarborgen dat onze subsidie volledig benut wordt voor een succesvolle start van de onderneming in Farmsum. Hierbij wordt de onderneming in staat gesteld rendement te gaan draaien op basis waarvan haar (ex-)aandeelhouders, inclusief de provincie Limburg, (een deel van de) risicodragende middelen kunnen terug verwachten. Dit is in onze ogen een faire afspraak tussen TSM en haar investeerders.

4. *Hoe reëel acht het college de beloften van TSM gezien de niet nagekomen beloften in de provincie Limburg?*

Antwoord: Wij stellen van te voren subsidievoorwaarden op. Deze worden nauwgezet beoordeeld door SNN. Wanneer een aanvrager voldoet aan de voorwaarden zeggen wij ons vertrouwen toe in het project/de onderneming. Als wij iedere ondernemer waarvan een idee, project of bedrijfsstart niet is doorgegaan zouden negeren dan is de verwachting dat de werkeloosheid in Nederland immens zou zijn. Wel is de subsidie met strikte voorwaarden verstrekt t.a.v. de juridische structuur en financiering en er wordt vooraf geen geld overgemaakt.

5. *Is de stichting TSM dezelfde stichting als die in Limburg de subsidie en leningen heeft ontvangen? Zo niet, hoe ziet de juridische constructie er nu uit?*

Antwoord: Ja en Nee. Nee, het betreft geen stichting, maar de juridische constructie is een B.V. Ja, de B.V. TSM bestaat uit de aandeelhouders die ten tijde van het project in Geleen ook aandeelhouder waren. Een aantal heeft aangegeven uit te stappen en met deze voormalige aandeelhouders zijn dus afspraken gemaakt over terugbetaling van leningen. De rest gaat mee in de ontwikkeling van het bedrijf in Delfzijl. Voor de uitvoering van het RIG-project in Delfzijl wordt een 100% dochter opgericht.

6. *Welke investeerders nemen er deel in TSM?*

Antwoord: Grootaandeelhouder is FoS Invest (31,2%), bestaande uit de drie oprichters van TSM, de heer Boxhoorn, de heer Thijs en de heer Hendriks. TSM heeft zelf 23,68% van de aandelen ingekocht. Deze aandelen zijn nu slapend. Verder zijn er nog vier informal investors die de overige aandelen bezitten.

7. *Hoe beoordeelt het College het faillissement van zusterbedrijf Solland Solar, van dezelfde CEO Gosse Boxhoorn op 25 augustus jongstleden, in relatie tot de mogelijke vestiging van TSM in Farmsum?*

Antwoord: Solland Solar is geen zusterbedrijf van TSM. De heer Boxhoorn heeft sinds 2008 geen functie meer in dit bedrijf. Wij zien daarom geen verband tussen beide ondernemingen.

8. *Het college heeft nu tweemaal in korte tijd een bericht over toegekende RIG-subsidie naar buiten gebracht, waarbij achter bleek dat er eerst nog aan allerlei voorwaarden moet worden voldaan. Deelt het college het standpunt van de VVD dat duidelijkheid en transparantie bij dergelijke aankondigingen een reëler beeld schept?*

Antwoord: Ja. Echter zijn wij van mening dat door een duidelijke en transparante subsidietoekenning, inclusief aanvullende voorwaarden, wij een aanjagende functie vervullen om projecten te ontwikkelen ten behoeve van de Groninger economie. Wanneer wij hierin het voortouw nemen, vinden wij ook dat wij hierover moeten communiceren. Onze ervaring is dat aan alle subsidieverstrekkingsvoorwaarden zitten en dat het nooit de lijn is om subsidietoekenning inclusief alle voorwaarden in een persbericht op te nemen, dus ook bij RIG-toekenningen niet. Wij zullen in toekomstige formuleringen in persberichten daar waar nodig hierover een nuance maken.

9. *Is het College het met de VVD eens dat duidelijker is aankondigingen betreffende subsidies en arbeidsplaatsen pas te doen kunnen als er zekerheid is betreffende toekenning van subsidie, m.a.w. als aan alle voorwaarden is voldaan?*

Antwoord: Nee. Subsidies zijn altijd beoordelingen vooraf van projectplannen op basis van de geldende subsidievoorwaarden. Omdat dit een beoordeling vooraf is, ontkomt je niet aan bepaalde aannames, begrotingen, etc. Daarom zullen er over de uitvoeringsperiode altijd afspraken gemaakt worden. Wij vinden dat de communicatie in lijn moet zijn met wat wij vooraf afspreken met de ontvanger van de subsidie. Uiteraard wordt er beoordeeld en afgerekend op basis van gerealiseerde doelen.

10. *Op welke termijn moet TSM voldoen aan de drie gestelde voorwaarden? Is het college bereid de Staten zo snel mogelijk precies en uitgebreid te informeren over het wel of niet voldoen aan de voorwaarden voor de RIG-subsidie van TSM?*

Antwoord: TSM heeft drie maanden de tijd om te voldoen aan de gestelde voorwaarden. Deze termijn kan eenmalig worden verlengd met nog eens drie maanden. Wanneer daar aanleiding toe is, zullen wij Provinciale Staten informeren over de voortgang van de RIG-regeling en de toegekende subsidies. Het heeft niet onze voorkeur om voor een apart project informatie aan te leveren.

11. Zijn er aan het andere bedrijf dat RIG-subsidie krijgt, namelijk Biopack B.V., ook nadere voorwaarden gesteld?

Antwoord: Wij verwijzen ook hier naar onze beantwoording op uw vragen omtrent de RIG-subsidie aan het project Phoenix (briefnummer 2015-40.780, zaaknummer 591960), specifiek vraag 7. Ook Biopack heeft de voorwaarden betreffende de financiën, verleende vergunning en definitieve juridische structuur meegekregen.

12. Het College van GS heeft het besluit genomen; op het persbericht staan tevens de logo's van SNN en The Economic Board. Wie beoordeelt de aanvraag en neemt definitieve beslissing over wel of niet toekennen?

Antwoord: De provincie voert de regeling uit. De regeling kent een totaal budget van veertig miljoen euro, twintig miljoen euro is afkomstig van het ministerie van EZ en de andere twintig miljoen euro van de provincie. De regeling wordt in vier tranches van tien miljoen opengesteld. De eerste tranche is volledig benut en de tweede tranche is recent opengesteld. Hierover heeft besluitvorming in Provinciale Staten plaats gevonden. Het vorige college heeft haar bijdrage van vijf miljoen euro in de eerste tranche gedekt door een uitname uit het REP-decentraal. Omdat dit fonds al al een tekort heeft, hebben wij in de coalitie afgesproken om 50% van de meevallers naar dit fonds te doen tot een maximum van zeven miljoen euro p/j beschikbaar is in dit fonds. Daarom is in overleg met het ministerie afgesproken de dekking van de rest van de bijdrage van de provincie te doen vanuit de beschikbare gelden van de Economic Board. SNN is door de provincie gevraagd de projecten inhoudelijk te beoordelen op alle staatssteunkaders. Tevens geven wij het SNN mandaat om alle activiteiten in het kader van de subsidie uit te voeren, echter na het voorleggen van concept besluitvorming van subsidietoekenningen en/of -afwijzingen aan ons college. SNN is goed ingericht op het uitvoeren van subsidieregelingen, het monitoren van de voortgang en heeft experts op het gebied van staatssteun.

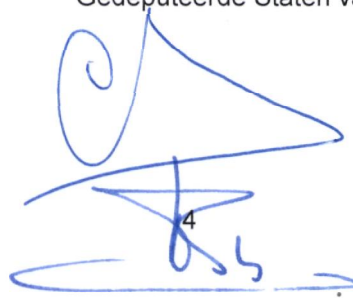
13. Tot slot, TSM spreekt over een proeffabriek. Is dat een veel voorkomend fenomeen? Hoe moeten de staten dat zien?

Antwoord: Vooral rondom het vestigen van grote industriële fabrieken waarin nieuwe technologieën worden toegepast, is er sprake van opschaling in een aantal fases. Een techniek die vanuit de wetenschap is ontwikkeld en in een laboratorium wordt getest, is over het algemeen nog niet direct klaar om op volledige full-scale uitgerold te kunnen worden. Enerzijds omdat de techniek zich op dat niveau moet bewijzen, anderzijds omdat een dergelijke schaal ook een grote investering vraagt. Dergelijke investeringsgelden worden maar moeizaam toegekend. Als tussenstap zien wij vaker dat de beoogde fabriek op industriële schaal wordt gebouwd (bijvoorbeeld met één werkende reactor of productielijn op ware grootte), waarna bij succes de fabriek modulair kan worden opgebouwd. De proeffabriek levert daarmee de validatie van de techniek, proof-of-concept ten behoeve van financiering en onderstreping van de IP van het bedrijf.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:



, voorzitter.

, secretaris.